

NATIONAAL MACONNIEK SYMPOSIUM ZEIST 18.11.2018

REFLECTEREN OVER VRIJMETSELARIJ: IN versus OUT of the masonic box

TEKSTNOTITIES Hugo DE CNODDER

1. UITGANGSPUNTEN:

=> De basis van alles zit vervat in de sleutelzin *“Vrijmetselaar zijn betekent ook de grootheid erkennen van en bij de anderen.”* Hoeksteen één = alles wat een vrijmetselaar onderneemt dient van A tot Z gebaseerd te zijn op wederzijds respect én gelijkwaardigheid, terwijl zijn optreden van openheid van geest en effectieve tolerantie dient te getuigen.

=> De praktijkomzetting hiervan heeft betrekking tot die organisatievorm waarbij alle deelnemende broeders als leden van gelijk welke grootloge, orde, confederatie of autonome loge volledig conform hun statuten en reglementen vrij konden participeren zonder die eigen regels te overtreden. Hoeksteen twee = essentieel is het respect voor de initiatieke en rituele arbeid van de bestaande grootloges, orden en confederaties van loges en de beide autonome loges die in Nederland arbeiden.

=> Hoe men het ook draait of keert *“Alles hangt met alles samen”* = ik opteer voor een fylogenetische benadering. Hoeksteen drie = ontmoeting, dialoog en zoeken naar verbinding is niet anders dan een permanente speurtocht naar het verbindend metaverhaal achter al de hedendaagse verschijningsvormen van vrijmetselarij. Om daarin te slagen moet men los komen van het organisatie-denken om zich bewust te worden van de eigenlijke maçonnieke core bussiness.

=> De ‘vierde pijler’ ben ikzelf. Hoeksteen vier = mijn persoonlijkheid als een specifieke smeltkroes van een mens als ethisch, intellectueel, emotioneel en sociaal wezen.

Doorheen mijn leven heb ik steeds een grote nieuwsgierigheid aan de dag gelegd en mij open gesteld om aldus een zeer brede ervaringswereld op zeer uiteenlopende terreinen op te bouwen.

Tenslotte de ‘sluitsteen’: creativiteit is te zien als een combinatie van verbeelding en betrokkenheid. Deze 'mix' biedt dé noodzakelijke zuurstof om een toekomstlan te scheppen. Creativiteit ontstaat namelijk dikwijls op het raakvlak – dikwijls ook een wrijvingspunt ! - van diverse maçonnieke culturen, op de plaats waar maçonnieke

tectonische platen elkaar raken. Diversiteit overstijgt - ook binnen een maçonnieke context - monoculturaliteit zonder evenwel identiteit te bedreigen.

2. BELANGRIJK OM STEEDS VOOR OGEN TE HOUDEN:

In de gangbare praktijk kijken vrijmetselaren – zowel in het verleden als vandaag - vanuit hún 'masonic box' vooral naar de maçonnieke organisatie waartoe zij zelf behoren en vervolgens van daar uit naar het omliggende maçonnieke landschap. Dat levert een beperkte visie op en de kans op een geïntegreerde benadering in verbinding met het volledige maçonnieke spectrum is gering. Té gering. Kijken vanop een zekere afstand maar tezelfdertijd met betrokkenheid naar al de aanwezige masonic boxes in het omringende maçonnieke landschap levert niet enkel een panoramisch beeld op maar inspireert tevens tot een ruimer toekomstperspectief. Een 'gedeeld' toekomstelan, durf ik stellen. Misschien is dit juist datgene waar broeders en zusters naar verlangen en waar landelijke besturen zo mee worstelen, wie weet?

Laten we duidelijk van elkaar onderscheiden:

- ⇒ enerzijds **vrijmetselarij als concept** met een specifieke initiatieke en symbolische methode;
- ⇒ en de **organisatorische vorm** waarin vrijmetselarij wordt aangeboden: grootloges, orden, confederaties en autonome loges en hun eventuele internationale, zelfs mondiale verbanden.

Toegepast op de maçonnieke tijdslijn, heeft dit enkele belangrijke implicaties:

- ⇒ **Tussen 1340 en 1717** kent men **enkel autonome 'loges' zonder organisatorische verbanden**: dit 'open landschap' was in voortdurende beweging.
- ⇒ **vanaf 24 juni 1717** wordt met de oprichting van een eerste grootloge in Londen **het bestaande amalgaam van afzonderlijke loges geleidelijk gestructureerd**. De Constituties van Anderson 'canoniseren' een en ander. Vrijmetselarij als specifiek concept wordt meer en meer ingepast in diverse organisatorische verbanden die met elkaar dikwijls in onderlinge concurrentie gaan (cfr. Antients en Moderns reeds vanaf 1751). Dit is ondermeer het gevolg van een hegemonistisch streven dat zich geleidelijk ontwikkelt, zowel internationaal (cfr. Londen versus Parijs) maar ook nationaal binnen elk land.
- ⇒ **vanaf 1717 tot op heden**: er ontstaat een toenemende neiging tot **dominantie van diverse maçonnieke organisatorische verbanden**. In België is het cluster van 'de vijf' (= GOB + BeF-LDH + GLB + VGLB + LITHOS CL) goed voor 90 % van het ledenaantal terwijl in Nederland het GON op zichzelf 85 % vertegenwoordigt.

- ⇒ Controversiële loges komen zowel buiten als binnen deze georganiseerde verbanden voor. Autonome loges worden dan weer dikwijls weggezet als 'wilde' loges. Het maçonnieke landschap evolueert naar een 'gesloten' landschap (in België meer dan in Nederland).

Reflecteren over 'vrijmetselarij morgen' levert een totaal ander perspectief op naargelang men zich als beschouwer 'IN' of 'OUT' of the masonic box positioneert:

- ⇒ **'IN the own masonic box'-standpunt** = elke maçonnieke organisatie richt zich op de eigen toekomstontwikkeling en toetst die van anderen daaraan. Dit leidt tot gesloten systemen, gesloten toekomstvisies, soms gepaard gaande met een uitsluitende opstelling: elke verschijningsvorm (of cluster) van vrijmetselarij staat voor zich en gedraagt zich al naargelang het geval open, neutraal, terughoudend, argwanend tot vijandig t.o.v. de andere.
- ⇒ **'OUT of the masonic boxes'-standpunt** = hier wordt een gemeenschappelijk doel ervaren en bijgevolg ook een gedeelde toekomst. De essentie van het maçonnieke project is hier de voornaamste waarborg. Zo kan er een open systeem ontstaan, waarbinnen collectieve verantwoordelijkheid en inclusief gedrag zich kunnen ontwikkelen: men respecteert en inspireert elkaar waardoor tevens vormen van solidair gedrag zich kunnen ontplooien.

3. WAARAAN VALT ER HARD TE WERKEN?

3.1. BOTTOM UP in plaats van TOP DOWN

"Broeders en loges beperken zichzelf. Ze conformeren zich aan veel regels, waarbij de meeste van die regels zelf opgelegd zijn. Dit komt waarschijnlijk door het type persoon die kiest om lid te worden van een 300-jaar oud genootschap. Dat zijn mogelijk niet de meest vooruitstrevende, out of the box denkende, anarchistische personen. Vrijmetselaren willen al die regels, mores en gebruiken. Zelfs als ze niet hoeven." (DR, 15 oktober 2018)

Geen vrijmetselarij van 'lidmaatschappen' maar vooral één van ideeën en visies!

Geen vrijmetselarij van 'organisaties' maar veeleer één van broeders en zusters!

Geen vrijmetselarij van 'regalia en verklaringen' maar in de eerste plaats een vrijmetselarij van beleving en passie!

(HugoDC, 18 november 2018)

3.2. BEHOEFTE - EN DUS NOODZAAK - VAN 'BRUGGEN' & 'PLEISTERPLAATSEN

BRUGGEN = zoals de werking van RITUS EN TEMPELBOUW en haar studietijdschrift THOTH, gemeenschappelijke initiatieven in het kader van de DAG/WEEK VAN DE NEDERLANDSE VRIJMETSELARIJ, ...

PLEISTERPLAATSEN = zoals dit NATIONAAL MACONNIEK SYMPOSIUM, de R&T-STUDIEDAGEN, de R&T-RITUELENDAGEN, de roterende ONTMOETINGS-DAGEN R&T-STC 2019-2022, (en de Gentse ZATERDAGLEZINGEN VOOR VRIJMETSELAREN, de publieke conferentie van de RGLB-studieloge ARS MACIONICA, de Antwerpse ATHENA-LEZINGEN, de Oostkampse LEZINGEN SPINOZA, voor wat Nederlandstalig België betreft)...

Het is van belang dergelijke initiatieven verder uit te bouwen in volle respect voor ieders maçonnieke identiteit:

=> met een positief, een wenkend perspectief;

=> niet bedreigend maar voor iedereen meerwaarde biedend!

VOORLOPIGE AFRONDING:

Vrij naar de Waalse politieke journaliste Béatrice Delvaux:

"De alsmaar luider klinkende stem van broeders en zusters heeft een boodschap die men niet mag instrumentaliseren, maar moet begrijpen en - vooral - beantwoorden. Het verlangen naar een visie op lange termijn en naar een collectieve, gedeelde inzet, is onmiskenbaar aanwezig. Er zit tezelfdertijd een waarschuwing en een smeekbede in: wees dapper en transformeer het perspectief, breek OUT OF EACH MASONIC BOX. Dit is niet de een of andere truuk van maçonnieke revolutionairen, maar een boodschap van verantwoordelijke broeders en zusters!"

Hugo DE CNODDER, Zeist, 18 november 2018 (verfijnde versie dd. 17.12.2018).